

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Napad na urednike „Republike“.

(Govori posl. sođr. Etbina Kristana in vojnega ministra Mil. Vašiča v Narodni skupščini dne 1. avgusta 1922.)

Etbina Kristan:

Gospodje, po sedmih mesecih prihaja na dnevni red naposled vendar interpelacija, ki je bila vložena že meseca decembra lanskega leta. Gre, gospodje, za slučaj, ki je svojčas dvignil mnogo prahu v Beogradu in tudi drugod, in, kakor se zdi, po pravici. In bilo bi dobro, če bi bil gospod vojni minister raziskal stvar pravočasno in podal skupščini poročilo, ko se je moglo še pričakovati, da bi zadovoljiv odgovor lahko pomiril duhove. Danes prihaja odgovor precej pozno. Toda vseeno je bolje, da se razpravlja o stvari bodisi tudi pozno, kakor da bi se zadeva popolnoma prepustila pozabnosti.

Gospodje, gre za slučaj, ki se je primeril v Beogradu dne 9. decembra lanskega leta. Nekaj dni pred tem je bilo izšlo v tukajšnjem dnevniku »Republika« nekaj člankov, ki so se bavili z nekaterimi višjimi oficirji, z njih kvalifikacijami itd. Izjaviti moram, gospodje, da se mene v tem momentu nič ne tiče, ali so bili tisti članki opravičeni ali ne, ali so bila dejstva, ki so se tam navajala, resnična ali ne; niti ne gre za vprašanje, ali mi je bilo vse tisto pisanje osebno simpatično ali ne. Za to gre, kar se je dne 9. decembra zgodilo ravnatelju omenjenega lista, gospodju drju. Ikoniću in njegovemu sotrudniku gospodu Pavloviću, namreč da sta bila po noči sredi mesta napadena od vojaških oseb s koli, in sicer ju je napadel neki podnarednik še z enim vojakom.

Vem, kolikor sem bil informiran, da nista časnikarja nikdar imela opraviti niti s tem podnarednikom, niti osebno z drugimi podoficirji ali vojaki, tako da niso ti vojaki sami mogli imeti absolutno nikakšnega razloga, da bi napadli omenjena časnikarja.

Pozneje se je pa zvedelo, da je bil tisti podnarednik onega večera v restavraciji »Narodne potrošačke zadruge« (stari Socialistični Dom), da je tam k njemu pristopil neki major, katerega ime je navedeno v interpelaciji, da mu je nekaj šepetal in pri tem z glavo namigaval proti mizi, za katero so sedeli omenjeni časnikarji. In bilo je prav čudno, kako se je tu prešlo preko vseh običajev vojaške discipline. Podnarednik, ko pristopa k njemu major, ne vstaja in ne pozdravlja na vojaški način, temveč sedi in posluša, kakor da govori z njim kdo, ki mu je po rangi enak. Jaz, gospodje, nikakor ne protestiram zoper to, da se manifestira demokratičen duh in enakost; konstatirati pa moram, da je to povsem nenavaden slučaj med vojaškim predpostavljanim in podrejenim. Prav ta podnarednik, ki dobiva tukaj nekakšne informacije — ne vem, kakšne, ker nisem bil navzoč —

napade ob 11. zvečer s kolom omenjene časnikarje.

E, gospodje, kdo je mogel imeti razlog, da aranžira ta napad? — Tudi s tem majorjem Stojkovičem niso ti časnikarji nikdar imeli opravka; tudi on ni mogel imeti osebnih razlogov za tako atako, niti za to, da izda nalog za napad. Po vsem se more zaključiti le to, da je tudi on dobil nalog od nekih drugih ljudi in da je dal ta nalog dalje omenjenemu podnaredniku, in da se je stvar izvršila tem potom.

Jaz, gospodje, bi rad izvedel od gospoda ministra, kaj je dognala preiskava, o kateri se nadam, da je bila uvedena, ker bi bilo nezaslišano, da se morejo gojiti take reči, pa da se ne bi raziskale, da se ne bi storilo vse, da dobe napadeni ljudje zadoščenje, in da se prepreči vsako ponavljanje takih dogodkov.

Pričakujem torej odgovor gospoda gospoda ministra, pa si bom tedaj eventualno dovolil izpregovoriti še kakšno besedo.

Predsednik dr. Ivan Ribar: Besedo ima gospod vojni minister.

Vojni minister Miloš Vašič:

V interpelaciji, ki mi jo je bil predložil gospod Etbin Kristan s tovariši, in katere glavno vsebino ste slišali, so mi bila adresirana sledeča vprašanja:

1. Ali sem pri volji ukazati objektivno preiskavo omenjenega dogodka in obvestiti skupščino o rezultatu?

2. Kaj mislim storiti, da se da napadenim časnikarjem zadoščenje in da se kaznujejo krivci?

3. Kaj mislim storiti, da se v bodoče prepreči zloraba oblasti od strani vojaških predpostavljanih in da se iz vojske iztrebi vsaka sled duha, ki je v nasprotju z enakimi pravicami vseh državljanov in s pozitivnimi zakoni?

Pred vsem imam reči, da ni v tej stvari nihče pokazal, kdo da je krivec, ampak se splošno govori »podnarednik v uniformi«, »vojak v uniformi«, brez vseh dokaznih sredstev, da bi se mogla preiskava uvesti proti dotičnemu človeku, o katerem se govori in da bi bilo mogoče, da se lotimo določenega človeka; ampak vodil sem preiskavo o tem, kar nam je bilo dano, in po teh zbranih podatkih morem dognati sledeče:

(Čita:) Odkar se je dogodil omenjeni slučaj, pa do danes ni ne ena komanda ali vojaška ustanova v Beogradu dobila nikakršne tožbe ali predstavke, v kateri bi napadeni kot privatni tožitelji označili katerega koli vojaka ali podoficirja kot izvršilce omenjenega napada.

Toda kljub temu je komanda mesta v Beogradu po svoji lastni inicijativi ta-

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 1.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

koj, ko so naši dnevni beogradski listi označili kot izvršilce tega napada nekoga podoficirja in nekoga vojaka, povzela vse korake, da bi za vsako ceno našla napadalce. In dasi so kompetente vojaške ustanove in komande za vsakega podoficirja in vojaka te posadke preiskavale, kje je kdo od njih prebil noč od 9. do 10. decembra, se vendar ni mogla dobiti proti ne enem od njih zakonska osnova, na podlagi katere bi se proti kateremu koli moglo uvesti kazensko postopanje zaradi omenjenega delikta.

Tako je torej dosedanje prizadevanje vojaških oblasti, da bi našle izvršilce tega fizičnega napada na gosp. dr. Ikonića med podoficirji in vojaki, ostalo brez zaželenega uspeha. Nadalje, če ne bi privatni tožitelji imeli možnosti, da bi podali svojim predstavkam kaj bolj določenega o napadalcih, ne bi vojne oblasti imele nikakršne možnosti niti zakonskega temelja za nadaljnje delo glede na preiskavo.

Kar se tiče časnikarske vesti, da je pehotni major gosp. Milan Stojković pred napadom šepetal z napadalci v lokalni Narodne potrošačke zadruge — kakor je bilo javljeno, brez vsakega dokaza, tudi ni moglo vojaškim oblastvom poslužiti kot zakonska podlaga, da bi se proti majorju Stojkoviću kot sokrivcu pri tem napadu moglo uvesti kakršno kazensko postopanje.

Po tem, kar sem povedal, in če napadeni ne bi mogli vojaškim oblastim podati kakšen podatek o udeležbi majorja gospoda Stojkovića pri tem napadu, ne bi vojaške oblasti absolutno imele nikakršne zakonske možnosti, da bi le na podlagi te osamljene časnikarske vesti napravile majorja gospoda Stojkovića kazensko odgovornega za kakšno udeležbo pri tem dogodku. To tem manje, če se ima v mislih, da je major gospod Stojković takoj po časnikarskih vesteh potom raporta obvestil svoje predpostavljene, tudi mojega predhodnika, da vložijo proti beogradskim dnevnikom uradno tožbo pri kompetentnih sodiščih prve instance zaradi žaljenja časti in obrekovanja; in je tudi vložil tožbo.

Kar se tiče korakov, ki naj bi jih storil, če bi se v bodoče primerile take zlorabe oblasti v oficirskem zboru, lahko odgovorim, da sem z naredbo »Zaupno, štev. 2854« opozoril ves oficirski zbor na ta žalostni dogodek in naložil vsem oficirjem kot dolžnost, da me ob vsakem podobnem primeru obvestijo potom raporta, če bi izvedeli o postopanju take vrste za kateregakoli svojih tovarišev, bodisi pred dogodkom ali po izvrstitvi, da bi v interesu ugleda oficirskega zbora vedno imel možnost, da se obvstim o dogodkih in podvzamem zakonite korake.

(Dalje prih.)

Politične vesti.

+ V pomoč stradajoči Rusiji s strani naše države itak nismo nikoli verjeli. Še takrat ne, ko je vlada odobrila 6 milijonov dinarjev v ta namen. Vedeli smo, da bo tudi ta vsota kakor približno vse druge, ki jih vlada odobri. Šla v pomoč le kakemu gladnemu — žepu tega ali onega visokega državnega predstavnika. To se je faktično zgodilo, kar nas na dosti ne zanima, saj smo pri nas takšnih stvari navajeni in povemo, da bodo dajali za tako početje merodajni krogi nekoč težak račun. Da pa se upa vladna klika zadrževati darove, ki jih je ljudstvo, bolj človeško čuteče kot pa ona, nabirala umirajočemu ruskemu narodu v podporo tega pa ne bi kmalu pričakovali. In vendar se je zgodilo! Zamanj čaka »Odbor za pomoč gladni Rusiji« in druge organizacije, ki so denar zbiral, na dovoljenje in sodelovanje vlade pri odpošiljavi prispevkov, kateri naj bi rešili: vsaj nekaj človeških življenj. Vladotvorno kanibalstvo si bo treba dobro zapomniti za bližnje volitve, obenem pa prosimo naše poslance, naj store vse potrebno da pride še ta zadeva, ena izmed desetisočih, ki smo jih doživeli po zaslugi korumpiranega režima, pred pristojno mesto. Delavstvo pa naj tukaj vidi, da je bilo čisto upravičeno, kar smo rekli že tolikokrat: Prispevki, kateri se pobirajo izven delavskih organizacij in ki so navezani na pomoč naše buržoazije, ne bodo nikoli dospeli v Rusijo.

+ V Osijeku je policija zaplenila vse plakate dunajskega velesejma, ki so bili nalepljeni na vseh vogalih in oglasnih deskah. Dež je namreč pokvaril plakate, na katerih je izginila reklama za dunajski velesemenj, pokazala pa se propaganda za komunizem v rdeči barvi. Policija sedaj preiskuje, kdo je utihtopil te plakate.

+ V Dalmaciji, v Siveriću in Velušiću še vedno traja stavka rudarjev zaradi prenizkih mezd. Inozemski kapitalisti so sedaj prijavili rudarje kot komuniste in protidržavne elemente, češ, da so hoteli pognati v zrak električno centralo, nakar je pričela policija z mnogobrojnimi aretacijami. Rudarji stavkajo že tri tedne, vlada pa se še vedno ni zganila, da bi prisilila kapitaliste, znižati svoje ogromne dobičke na račun delavskega znoja in truda.

+ Iz Moskve poročajo, da so izgnali zagovornike na smrt obsojenih socialnih revolucionarjev v Arhangelsk.

+ Na Dunaju so otvorili 28. t. m. 20. zasedanje interparlamentarne unije, katere se udeležuje približno 300 poslancev iz 24 držav Evrope, Amerike in Azije. Najvažnejša točka, o kateri bo razpravljala unija, je manjšinsko vprašanje. Glavni referent je bivši švedski minister Adelsward.

+ V Berlinu je otvorila belgrajska vlada jugoslovanski generalni konzulat.

+ V Havru je prišlo do cestnih bojev med stavkajočimi pristaniškimi delavci in policisti. Več oseb je bilo ubitih, 37 pa ranjenih, med njimi 15 policistov. Delavska zveza je proglasila za 29. t. m. 24urno generalno stavko v znak protesta proti režimu.

Dnevne vesti.

II. Ljubljanski veliki sejem 1922. V soboto dne 2. septembra se odprl v Ljubljani II. veliki sejem. Prostor za I. Ljubljanski velesejem, ki se je vršil lansko leto se je pokazal dokaj premal, vsled tega se je moralo sejmšče za letošnje pri-

reditve povečati na 40.000 m². Če je lansko leto obiskalo v 12 dnevih jesenski Ljubljanski velesejem preko 120.000 kupovalcev in je znašal promet nad 150 milijonov dinarjev, bo ta številka letošnje leto za veliko nadkriljena. Ljubljana ima zaradi svojih ugodnih zvez s tu in inozemstvom izvanredno ugodno lego za take prireditve in se je vsled tega nadejati, da bo obisk II. Ljubljanskega velesejma z vseh delov kraljevine naravnost ogromen, to tembolj, ker je posetnikom dana možnost izlet v krasne kraje in divne Alpe širjem sveta znane Slovenije. Ljubljana ima z ozirom na borzni značaj najbližji obenem pa najcenejši vir vsakolake izvrstne robe najboljše kakovosti. Vsi razstavniki predmeti se morejo kupiti. Legitimacije za poset II. Ljubljanskega velesejma, ki upravičujejo obenem do polovične vožnje po vseh železnicah kraljevine SHS ter za brezplačni vstop v vse sejmske prostore in za poset historične razstave slovenske umetnosti se dobe za ceno 40 Din pri vseh denarnih zavodih v vseh večjih mestih ali pa proti predplačilu naravnost pri uradu Ljubljanskega velesejma.

Dosedanji učni načrt na naših srednjih šolah. Izvzemski realko, ki ima sedanjim razmeram primeren učni načrt, se pečajo humanistične in realne gimnazije še vedno z nepotrebnim poukom starih jezikov, latinščine in grščine. Grščina je sicer na realnih gimnazijah nekoliko omejena, pa vendar se vlači naprej kot neobvezni predmet za prostovoljce. Ali ni to nesmisel, da so deset in enaistletni dečki prisiljeni osem let tratiti čas z učenjem mrtvih jezikov in zanemarjati predmete, ki so za njihovo prihodnje življenje zelo potrebni? Latinščina se že v prvem razredu dečkom v glavo vbija po 6 ur na teden, ko še v maternem jeziku nimajo dobre podlage, ko so jim najvažnejši deli slovenske slovnice neznani, ko bi najraje natančno spoznavali zanimivosti okolišne prirode in naroda. Poleg latinščine se jim vbija v glavo nepotrebnega cirilska pisava, medtem pa se zanemarjajo najvažnejši realni predmeti, ki so za praktično življenje zelo potrebni. Vse šole in vsi učitelji, ki vbijajo latinščino v glavo že deset in enaistletnim dečkom, delajo ne samo nepsihološko, ampak tudi protinardno in protisocialno. Oni ne škodujejo samo duševnemu razvitku izročene in mladine sploh, ampak tudi narodnemu in socialnemu napredku. Oni ne ovirajo samo natančnega učenja maternega jezika, ampak tudi poglobitev v prirodznanstvo in v kulturne razmere. Oni napravljajo v trden ustroj narodne šole globok razkol, ker po dovršenem četrtem razredu ljudske šole delijo otroke istega plemena, ki se naj kot odrasli v prihodnje razumevajo, složno delajo za blagor skupne domovine, že od prve mladosti v različne šole, iz katerih je prestop na drugo mogoč le z izgubo let. In pri vsem tem ne pripoznavajo humanisti nobenega važnega ugovora niti stvarnega, niti narodnega, niti socialnega ali psihološkega, kakor da bi znanje mrtvih jezikov bilo najvažnejši kulturni predmet v naši dobi za one, ki so poklicani sodelovati za narodno prosveto in napredek naroda. Za to je treba ogromnega strokovnega znanja v tehniki, prirodznanstvu in sociologiji. (Dopis smo prejeli od priznanega strokovnjaka v šolskih vprašanjih, Upamo, da ga bodo merodajni faktorji upoštevali. — Opomba ured.).

Solidarnost. Lepa in posnemanja vredna je le ta pri gg. zdravnikih »Osijskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Slavoniji« kjer so zdravniki in nameščenci tega urada skupno organizirani. Kako lepo bi bilo, če bi se, čim se dejansko izvede zadnji stavek prvega odstavka § 147. zakona za zavarovanje delavcev, doseglo tudi pri gg. zdravnikih ostalih provinc naše države toliko solidarnosti, da bi se z nameščenci kot skupni uslužbenci enega zavoda, tudi skupaj organizirali. Naproša se gg. zdravnike,

Kot organizacijo nameščencev imenovanega zavoda, za tozadevno izjavo!

Opcijske prošnje. § 3. odstavek 2 opcijske uredbe z dne 25. novembra 1920 (Uradni list št. 147) določa, da teče opcijski rok za tiste, ki imajo domovinsko pravico na ozemlju, zasedenem po Italiji, šele od trenutka, ko se reši vprašanje naše državne meje proti Italiji in ko Italija izprazni dotične naše krajine. Ker Italija še ni izpraznila tretje cone v Dalmaciji, definicija Slovenije do sedaj ni urejena, in tudi minitve Slovenije do sedaj ne izdajo. Opstrstvo ni še izdalo v § 3 previdene objave. Opcijski rok za one osebe, ki imajo domovinsko pravico na ozemlju, ki pripade Italiji, ni še niti pričel teči in se razpis ministrstva z dne 26. februarja 1922 št. 145 na te osebe ne more nanašati. Zato se sprejemajo do nadaljnjega opcijske prijave onih oseb, ki imajo domovinsko vico na ozemlju, ki pripade Italiji. Za vse druge opcije je rok z dnem 26. januarja 1922 potekel.

Darila za zgradbo doma za slepe odrasle in slepo deco obojega spola: Hranilno in posojilno društvo v Ptuj 100 Din. Ljudska posojilnica v Celju 50 Din. Posojilnica v Celju 250 Din. Posojilnica v Ribnici 250 Din. Slov. eskomptna banka v Ljubljani 1250 Din. Slovenska banka 250 Din. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani 500 Din. Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki 100 Din. Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana 250 Din. Gospodična Dina Mikuš, učiteljica iz Zavrč je nabrala med šolsko mladino 80 Din. Odvetnika dr. Josip Furlan in dr. Vlad. Kreč sta poslala iz neke poravnave v kazenski zadevi Z. c. R. 75 Din. Industrijska lesna družba »Sava« v Ljubljani je glasom sklepa občnega zbora naklonila lepo svoto v iznosu 6250 Din. Gosp. dr. Eržen, zobozdravnik v Kranju 30 Din. Člani cenilne komisije za dohodnino za mesto Ljubljano so odstopili tozadevne dnevnice 90 Din. Jos. Simončič, Ljubljana 110 Din. Čisti do nos raznih produkcij gojencev zavoda za slepe za zgradbo za novi zavod 2116 Din 35 par. Vsem darovalcem izrekamo tem potom našo najpriskrnejšo zahvalo. Apel na vsa industrijska, denarstva, trgovska in obrtna podjetja, kakor tudi na vsakega posameznika! — Zbirajte ob vsaki priliki za najbednejše med bednimi, da se zgradi novi dom za odrasle slepce in deco v glavnem mestu Slovenije v Ljubljani. — Nobene prilike to je pri raznih gostijah, veselicah, prireditvah itd. ne zamudite za zbiranje! Podjetja naj se spomnijo ob zaključku svojih trg. knjig, pri stavi bilance, da odpišejo od istega dobička tudi znesek v prid zgradbe zavoda za slepe, ki bo imel pod streho odrasle in otroke obojnega spola. Imejte smisel in srce tudi za slepce. Pokažite, da smo kulturni, da tudi mi znamo skrbeti za slepce, kakor druge sosedne države. Iz prijaznosti zbira prispevke radevolje uprava našega lista. Darila pa se lahko pošljejo direktno v zavod za slepce v Kočevju — Uprava.

Ljubljana.

Stanovanja za obiskovalce Ljubljanskega velikega semnja. Mnogi posestniki stanovanj, ki so prijavili stanovanja za vsesokolski zlet, mislijo, da velja njih prijava tudi za ljubljanski veliki sejem. To je napačno mnenje. Kdor je pripravljen dati na razpolago stanovanje za obiskovalce ljubljanskega velikega semnja, se vabi, da izpolni zopet novo prijavo. Prijave se sprejemajo v pristižju nove palače ljubljanske kreditne banke nasproti hotela »Slon« od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Radi odmere hišne najmarine za dobo 1923/1924 je podatki dokonca avgusta 1922 pri davčni administraciji v Ljubljani običajne napovedi najeminskega donosa s hišnimi popisi vred. Hišni lastniki v Ljubljani se na to dolžnost opozarjajo, da se izognejo neljubim zakonitim posledicam.

Plesni tečaj. Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Spodnji Šiški priredi za svoje članke kdor še ni član lahko postane — plesni tečaj počenši s 1. oktobrom. Tečaj se bo vršil v gostilniškem salonu gosp. Valjevca v Frankopanski ulici v Spodnji Šiški. Natančne informacije se dobe vsak torek pri šahovski vaji od 20.—22. v Zadržnem domu, kjer se tudi vpisuje. — Plesni odbor.

Celje.

Zanimivosti iz stavke pekovskih pomočnikov. »Maks Janič. Bäckermelster aus Cilli«, je poslal sledeči dopis nekemu pekovskemu pomočniku, v nemščini seveda: »Ker so vsi pekovski mojstri svojim stavkajočim pomočnikom današnji dan (25. avgusta) poslali delavske knjižice in obračune, ker se morajo stavkajoči držati kolektivne pogodbe in so vstopili drugod v službo, smatra zadruga pekov-

stavko za končano. To boste danes brali v »Novi Dobi«. Meni bi bilo zelo ljubo, če bi z današnjim dnem nastopili pri meni službo predpečnika (Helfer). Vsled tega vas prosim, da mi takoj po g. Juliju Kovačiču, najpozneje pa do 5. danes zvečer telefonirate, da vam vem poslati voz do g. Kovačiča. Ne bojte se, kajti storili smo vse potrebno za zaščito delavoljnim. Pripomniti moram, da nastopate s tem trajno službo, katere bo odgovarjala vašim interesom. Izvršila bova pogodbo, ki bo odgovarjala zakonu. S pozdravom vaš Maks Janič. Pripis. Voz lahko po telefoničnem poročilu prej ali slej pride. Če ne pridete, tudi sporočite, da bom dobil drugega pomočnika. Isti gospod je poslal tajništvo živilskih delavcev sledeči dopis: »Sporočam vam, da sem z današnjim dnem, t. j. 25. avgusta t. l. pri mero-dajnih oblastih odjavil sledeče pomočnike: Franca Črnko in Franca Pevca. Delavske knjige se nahajajo pri kolektivni za-druzi v Celju, kakor tudi dozadevni mezd-ni obračun. S spoštovanjem Maks Janič.« Tako, »Nova Doba«, namaži si oči z pop-rom, katerega ti servirajo celo klerikalci. Pismo, katerega je pisal gospod Janič, gotovo navdahnjen od krščanske ljubezni do svojega žepa, je namenjeno nekemu pomočniku v Vojniki. Zvedel je, da dela v tovarni in ker je vedel, da ima družino, bo gotovo pograbil »stalno službo«. Ti norčki ti! Kaj mislite, da bo delal g. Janič in »Novi Dobi« na ljubo individualno pogodbo, ko se tepejo stavkujoči za kolektivno. Sicer pa javnost itak ve, za kaj se gre. Žepi so preveč zaprti in se težko odpirajo. Gospod Janič pa je tako rado-daren, da je ponudil voz. Sicer pa pozna-mo ljm. Mi se dobro zavedamo. Takle gospod živi v iluziji, da je v Ameriki. Tam gonijo delavce vključene na delo. To bi tudi pri nas radi upeljali.

Javna seja občine okolice Celja dne 20. avgusta 1922. Kot prva točka, po-prečitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje, je poročilo odsekov. — Finančni odsek: Prišlo je več prošelj za podpore raznih društev ali zavodov; Z ozirom na velike izdatke, katere ima letos naša ob-čina s popravilom cest in mostov, je bilo nemogoče ustreči vsem prošnjam, akoravno je celotni odbor odkrito priznal, da so vsi prosilci opravičeni do kakšnih prispevnih daril. Za obrtno-nadaljevalno šolo se je končno dovolilo 1000 K, ostale prošnje so se, žal, morale zavrniti. — Go-spodarski odsek: Pri napravi škarpe v Spod. Hudinji, se je sklenilo vse skupne stroške razdeliti na tri tretjine tako, da se bo izdatek razdelil sorazmerno na tri in-terese, in sicer na gosp. Majdiča in Plahutjeka; ena tretjina ostane občini v poravnavo. Glede naprave mostu »pri dveh golobih« se prvotni načrt nekoliko spremeni in se sklene delo v najkrajšem času pričeti. — Prošnji Karoline Gaber-šek za obnovitev gostilniške koncesije v Gaberjih se odkloni. Ravnotako g. Marij Karlovšek na Lavi 21, kajti pomanjkanja kostilen še danes ni opazati, pač pa po-manjkanje stanovanj. Prošnji za postavo lesene barake ob cesti iz mesta v Gaber-je za prodajo sadja in drugo se odkloni enkrat za vselej za vse, kajti z barakami ne maramo krasiti naše okolice. Gospodu Gorenjaku se naloži občinski davek od barake ob cesti v Gaberjih na 150 K me-sečno s strogo pripombo, da nima pravice odkladati na nalemnika, ki sedaj posedu-je njegovo barako, bremen od tega povi-ška davka. Na prošnjo gosp. Kokala v Gaberjih za sprejem v domovinsko zve-zo se ugotovi proti odplačilu v to določene

takse. — Volitev reklamacijske Komisije. Izvoljeni so bili: ss. Jelen in Martinčič, ter gg. Levstik, Pišek, Kukovec, Kajtna, Pušnik in Omladič. Predseduje tej komi-siji sodr. župan sam. — Volitev komisije za spojitev občin mesta in okolice Celje: Kakor hitro prečita s drug župan to točko, nastane v občinski svetovalnici pravcato rjojenje, kakor, da bi se naha-jali v zverinjaku. Gospodje klerikalci so pokazali v največji meri, da so pravcati staroverci in zastopniki zarjavele nazad-njaške metode. Posebno sta pokazala kle-rikalni učitelj Levstik ter gruntar Stren-čan, kako znata trezno misliti in preso-jati delo, ki naj bi nam kazalo bodočnost. Se-daj nam je pa popolnoma znano, zakaj se je poprej tako moderno gospodarilo v naši občini, da smo imeli vse ceste podobne jarkom, hiše razvalinam itd., ker so se-deli v občinskem odboru sami taki možje, ki so se danes slavno pokazali kot naj-večji nasprotniki naprednosti in modernosti. Dobro se zavedamo, da vas mora hudo peči, da so prišli socialisti pri zad-njih volitvah v tolikem številu v občinski odbor. Tudi ta pot gre vedno naprej, mo-derni duh in zavednost se širi, nazadnja-štvo in klerikalne metode pa sijajno pro-padajo. Po obširnih in jedernatih refera-tih ss. Čebularja in Martinčiča se je končno prišlo do volitev, oziroma do glasovanja, ali sploh izvolimo to komisijo ali ne in tukaj so ostali klerikalni »brem-zarji« naprednosti na cedilu z 8 glasovi proti 14. Ej, gospodje klerikalci, vaš boj za nazaj se vam je izjalovil in se vam bo najbrže še večkrat, ker danes ne sovra-žimo klerikalcev po imenu, temveč po njih nazadnjaških metodah. Drugi klubi so glasovali kakor jim je velevala njih po-štena vest in prepričanje do dviga obeh občin. V komisijo so bili izvoljeni načelniki klubov, in to so: za socialistični klub s. Jelen, za NSS gosp. Jakob Omladič, za JDS gosp. Baebler, rudarski svetnik, za klerikalni klub g. Glinšek. — Predlog gle-de pasjega davka: Pasji davek se poviša za luksusne pse za 100%, za navadne pa ostane kakor dosedaj. Davek na pivo se je prvotno povišal za 25%, toda na veliko pritoževanje gosp. Fazarinca, da je še da-vek na pijače itak previsok, se je sklenilo odobriti uradni predlog, to je 25 Din na hl. Čudno, da ni gosp. Fazarinc že davno to povedal, da je na pijače previsok davek, ker bi se mu mogoče v sili skočilo na po-moč s kakšno občinsko podporo. (Dobri ljudje vse naredi). — Nato se je razprav-ljalo o raznih drugih važnih stvareh, ka-kor na primer glede zgradbe šole, ki je že skrajno potrebna. Hudo je sedaj gospo-darjenje v današnji veliki draginji. Poprej se ni nihče spomnil na take potrebe, tem-več se je le bolj delalo po staroveških me-todah. — Z ozirom na prošnjo vojnih in-validov glede »kina« v Gaberjih se žu-panstvo pri prihodnji županski seji izreče v odločitev in predloži pred prvo plenar-no sejo v odobritev.

Ptuj.

Ptuj. Stavka usnjarskega delavstva v tovarni »Petovija«, ki je trajala ravno tri tedne, se je končala z zmago delav-stva, ker si je isto izvojevalo 15% povi-šek plač, vpeljavo akordnega dela spo-razumno z zaupniki (ne pa po diktatih gosp. Saksle, kakor si je on želel), spre-jevanje in odpuščanje delavcev spora-zumno z zaupniki in še več drugih važnih točk. Glede izenačenja plač z onimi v drugih podjetjih se je dosegel sporazum na način, da bo vodstvo tovarne izena-čilo delavstvu plače potem, ko bo orga-

nizacija predložila tozadevne tarife ozi-r. plačilne tabele v drugih podjetjih. Važni so za delavstvo tudi sledeči dve točki pogodbe: Ravnateljstvo izda mojstrom ukaz, da so dolžni postopati z delav-stvom vljudno in korektno; vsako šika-niranje delavstva imajo zaupniki javiti ravnateljstvu. Nadalje se ravnateljstvo obveže predložiti pred objavo vsak raz-glas ali »ferman« zaupnikom v pregled; zaupniki imajo pravico posamezne točke razglaša sporazumno z ravnateljstvom predruščiti ali odpraviti. Mariborski »Tabor« je pisal, da se je delavstvo v »Petoviji« uklonilo in da so ga demagogi zapeljali v stavko. »Taboru« želimo do-ber tek, delavstvu pa kličemo: Naprej po tej poti!

Iz stranke.

Spodnja Šiška. V sredo, dne 30. t. m. bo v »Zadružnem domu« članski sestanek krajevne politične organizacije SSJ v Spodnji Šiški. Člani, udeležite se sestan-ka, dnevni red zelo važen. — Odbor.

Gospodarstvo.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 87.50 Din. 1 lira 3.97 Din. 100 avstrijskih kron pa 10 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.47 švicarskih fran-kov.

Misli ob rudarski stavki.

(Konec.)

Ta sodba jasno kaže neinformiranost — ali pa ima namen (kar je najbolj go-tovo), prevariti maso in blatiiti rudarje. Zato tudi državni nameščenci ne sme-je preje pričakovati zvišanja plač, dokler ne bodo vaše obleke raztrgane in dokler ne bodo popolnoma prazni vaši želodci, za-kaj preje se vam ne bo priznalo pomanj-kanje.

In sedaj še: »in tudi se v trboveljskem revirju prodaja toliko dragega alkohola kot nikjer drugod v Sloveniji«. Res je! Veliko se pije pri nas in veliko nesreč je že bilo zaradi tega. Ali, oglejmo si sedaj vzrok tega pijančevanja — ki pa se z onim pi-jančevanjem na I. Velikem sejmu niti pri-merjati ne da. Brez dvoma povzročuje pijančevanje današnji družabni red, ki posveča vsem drugim stvarjem veliko več pozornosti kakor temu.

Veliko krivde tiči v stanovanjski be-di. Predstavljajte si delavčevo družino (recimo 8 članov), stisnjeno v majhno luk-njo. Oče pride domov, umazan, utrujen do smrti. Naspal bi se rad — otroci kriče. Umil bi se rad... Obupan nad tem pro-kletstvom gre in si zastrupi svoje razpo-loženje. — Pa je veliko takih družin!!! Pa je treba pomisliti samo na ravnatelje, inspektorje — ki se šopirijo po prostranih vilah — in krasnih vrtovih. Ali ni člove-ku hudo do skrajnosti? Inšpektor človek — rudar človek... Inšpektor bog — ru-dar baraba. — O, pa te gospode ne vidijo, kadar praznuje bakanale v rudniški re-stavraciji — samo rudarja vidijo, ki se je napil zaradi obupa in nevednosti! Iz ne-vednosti tudi! Zakaj zelo veliko rudar-jev je kmečkih fantov, ki še nikdar niso slišali o škodljivosti alkohola. Sicer pa tu-di prilike ni imel, kje slišati kaj takega. Toliko se vpije o »zaslužnih« kulturnih delavcih v Trbovljah — pa smo morali dobiti ravnatelja iz Ljubljane, da je pre-daval rudarjem o alkoholizmu. Kje so učitelji, ki jih je precejšno število v Trbov-ljah? Razen enega, ni žel nihče med de-lavstvo, da bi jim pridigoval o kulturi.

Kako pa bi sicer sejali kulturo med delavstvo, če na so mnogi izmed njih udani v veliki meri tej slabosti? Ali ni to precejšen vzrok trboveljskega pijančevanja? Ali ne bi bilo umestno, da se take odlične »narodnjake«, ki jim je ljubezen do države samo pri kozarcu vina in katerim smrdi vsako delo na kulturnem polju, posebno v takih delavskih centrih, kratkoma prisili k temu delu, ali pa da nastavi take, ki delajo — ne samo par ur pri šolski tabli — temveč tudi izven šole. Mogoče bo zaradi tega kak ugovor — ali povem vam: Prirejanje veselice (katere edino je njih »kulturno« delo) — ni kulturno delo, temveč je čisto navadno pospeševanje pijančevanja, in to tembolj — ker se zbirajo na teh veselicah tisti faktorji, ki bi morali voditi ljudstvo k treznosti — tako pa ga še sami tlačijo vanjo. Sam sem slišal odličnega narodnjaka, ki je dejal: »Vsaka veselica se najboljša obnese, kadar je »colenga«, zakaj takrat imajo delavci denar!« In ta odlični narodnjak je član zelo odličnega narodnega društva. Tudi delavci prirejajo veselice. Ali nikoli ne v takem obsegu. In če jih — bi morala biti sveta dolžnost vseh trboveljskih inteligentov, da stopijo med delavno maso (seveda sami se morajo preje odpovedati vinu) in da jo pouče!

Gostilen je v Trbovljah menda čez 80, če ne več. Sedaj pa se vprašamo: Kdo pa deli dovoljenja za otvoritev gostilen...?

Odgovor: Oblast! Torej ona oblast, ki bi morala skrbeti za blagostanje ljudstva, izdaje dovoljenja za točitev ljudskega strupa. In vsak dan je več gostilen. Ali ni to največja ironija, če take oblasti tarnajo o pijančevanju — medtem ko ga na drugi strani z obema rokama podpirajo! He, »državotvorci« kulturaaaaa.a.a.a!

Kaj pa se je napravilo proti pijančevanju še pri nas? Niti ene propagandne brošure še nismo dobili v Trbovlje za pobijanje tega zla. Da bi se saj na šolo spomnili! Ali bi ne bilo zelo koristno, da bi se med ljudstvo, posebno med šolarje razdeljevale take brošure. Seveda zastoni!

In še nekaj! Če hočete odpraviti pijančevanje — morate najti nadomestila za to. Ste že kaj poskusili s tem? Ne? Dajte delavcu gledališče, knjižnico, čitalnico, kinematografe — pa bo delavec kmalu našel razvedrila. Javna knjižnica že obstoji par let — pa jo še danes nimamo. Vse, kar so napravili v tem oziru so napravili delavci sami s svojimi kulturnimi organizacijami. Drugi niso prispevali niti drobca h kulturi.

O, marsikaj bi se še dalo povedati. To pa, mi delavci dobro vemo, da če bomo kdaj odpravili pijančevanje, ga bomo sami — zakaj, namesto da bi nas podpirali pri tem delu, ga nam oblasti z otvarjanjem vedno novih gostilen, sramotno vsiljujejo.

Tako je pri nas. Če se hočete prepričati, pojdite v Trbovlje in vprašajte vsakega delavca, če je res tako ali ne. In vsakdo vam bo odgovoril: O, in nič drugače!

Trbovlje, dne 26. avgusta 1922.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

! Kar je res, je res !

Testenine

„PEKATETE“

so tako okusne in tečne, da so splošno hvaljene. Zahtevajte jih pri trgovcih!

Največja izbira različnih pletenin, majic, nogavic pri tvrdki in rokavic
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Naizanimivejše ljubljanskega velesejma
bode brez dvoma

oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,

razstavi svetovna tvrdka

SINGER ŠIVALNI-STROJI

Bourne & Co.

v svojih paviljonih na ogled. Najmodern. šivalne stroje bo

gonila električna sila

kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornic marveč velja danes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse senzacionalne kino-predstave!

Sprejemem starejšega
kleparskega pomočnika

v trajno delo; če je dober delavec, plačam čez tarifo.

Frane Tašker, stavbeno in galanterijsko kleparstvo, Celje.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Maribor
Gospodarska ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

Veleindustrijsko podjetje v Bosni
išče zmožnega

tesarskega polirja.

Ponudbe naj se vpošljejo pod šifro „Tesarski polir“ na upravo „Naprej-a“.

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

Podružnice:
Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458.

Brzjavke:

ESKOMPTNA.